

Maritima sektorn i Västra Götaland 2007 - 2015

Fotograf: Thomas Harrysson

Maritima sektorn i Västra Götaland 2007 - 2015	1
1. Om maritima sektorn.....	3
2. Sysselsättning.....	3
3. Utbildningsnivå	6
4. Företagsstruktur	7
5. Sysselsatta efter företagens storleksklass	8
6. Specialiseringsgrad	9
Olika definitioner av maritima sektorn	12

Faktaruta

I dagsläget finns inte en enhetlig definition av vilka branscher som ingår i den maritima sektorn. I den här rapporten har vi avgränsat med statistik från SCB utifrån följande SNI-koder:

- *Fiske och fiskodling i söt och saltvatten.*
- *Beredning och hållbarhetsbehandling av fisk, skal- och blötdjur.*
- *Byggande och underhåll av fartyg, båtar och vattenbyggnader.*
- *Partihandel med fisk samt skal och blötdjur.*
- *Detaljhandel med fisk samt båtar*
- *Tjänster inom sjötransport, t.ex. sjötrafik, stödtjänster till sjötransport, hamngodshantering, uthyrning av fartyg.*

Utöver dessa finns det t.ex. företag med en maritim delverksamhet, konsulter och bemanningsföretag som är klassificerade i andra SNI-koder. Sist i rapporten finns också ett kort avsnitt om andra definitioner av maritim sektor. SCB tittar för närvarande över en mer enhetlig definition, därefter ska denna rapport uppdateras.

1. Om maritima sektorn

År 2015 var 25 300 sysselsatta i den maritima sektorn i Sverige. Av dessa var 8 600 verksamma i Västra Götaland, vilket motsvarar 34 procent av alla sysselsatta i landet. Maritima sektorn ger arbete åt 1 procent av alla sysselsatta i Västra Götaland. Jämfört med andra sektorer är den relativt liten, t.ex. livsmedelssektorn som sysselsätter drygt 44 000 och fordonssektorn med 32 000 sysselsatta.

I den maritima sektorn ingår sex delbranscher, dessa är fiske, tillverkning av fiskprodukter, tillverkning och bygg av fartyg och båtar, partihandel med fisk, skal- och blötdjur, butikshandel för fisk och båt samt slutligen tjänster inom sjötransport.

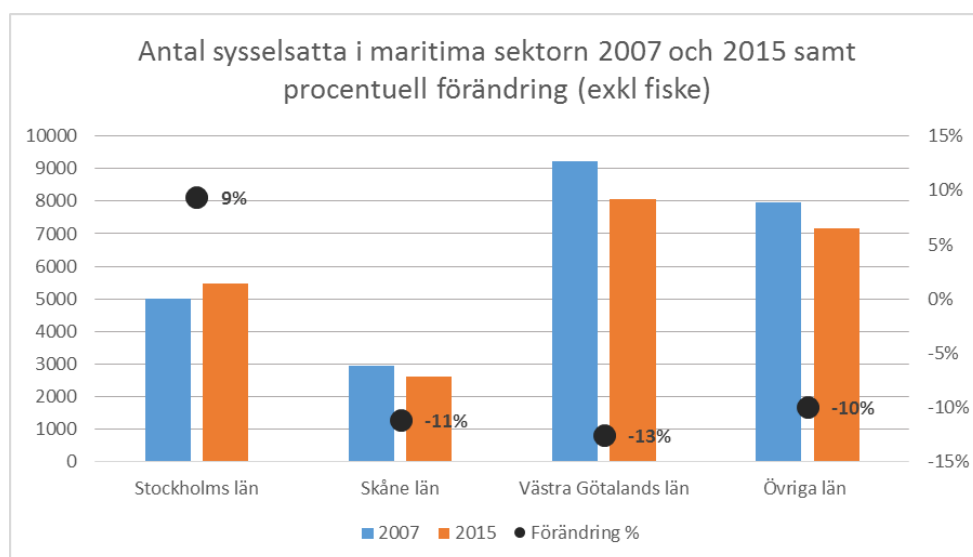
Delbranschen tjänster inom sjötransport har ovanlig fördelning mellan natt- och dagbefolkning, 3 300 som arbetar i delbranschen bor i Västra Götaland medan bara 1 760 har sin arbetsplats inom länet. Detta beror framförallt på en hög andel sysselsatta i rederier med hemvist på annat håll. Fler boende i Västra Götaland är alltså sysselsatta inom maritim sektor än det finns arbetsplatser geografiskt i länet.

2. Sysselsättning

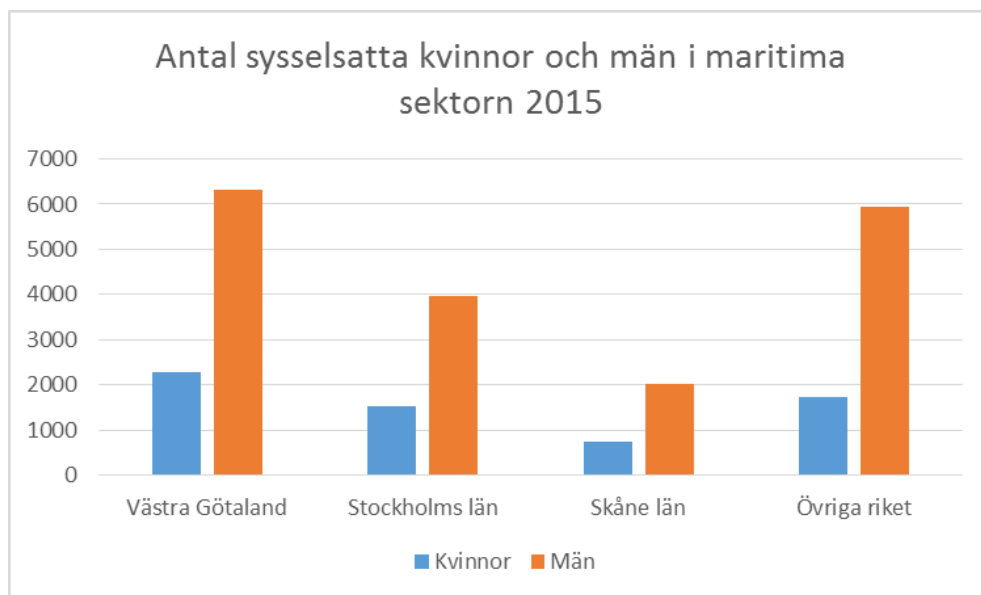
Antalet sysselsatta i den maritima sektorn i Sverige har minskat med 7 procent från 2007 till 2015. Variationen är stor mellan länen, i Stockholms län t.ex. har antalet sysselsatta ökat med 9 procent. I Skåne har sysselsättningen minskat med 11 procent, och det har skett främst inom reparationsvarv och reguljär passagerartrafik. I Västra Götaland har antalet minskat med 13 procent, framförallt inom fritidsbåtsbyggeri, hamngodsterminaler och till viss del inom fiskberedningsindustrin.

Övriga län sammantaget har minskat med 10 procent, men det är stor skillnad mellan län. På Gotland har antalet sysselsatta minskat med mer än 40 procent, främst inom byggande av fritidsbåtar. I Östergötlands län däremot har sysselsättningen ökat med nära 50 procent, från drygt 600 till 900. Blekinge län har flest sysselsatta efter de tre storstadslänen, med närmare 1 300. Generellt har inlandslänen lågt antal sysselsatta medan kustlänen Halland, Kalmar, Gävleborg och Västernorrland ligger runt 500 sysselsatta vardera.

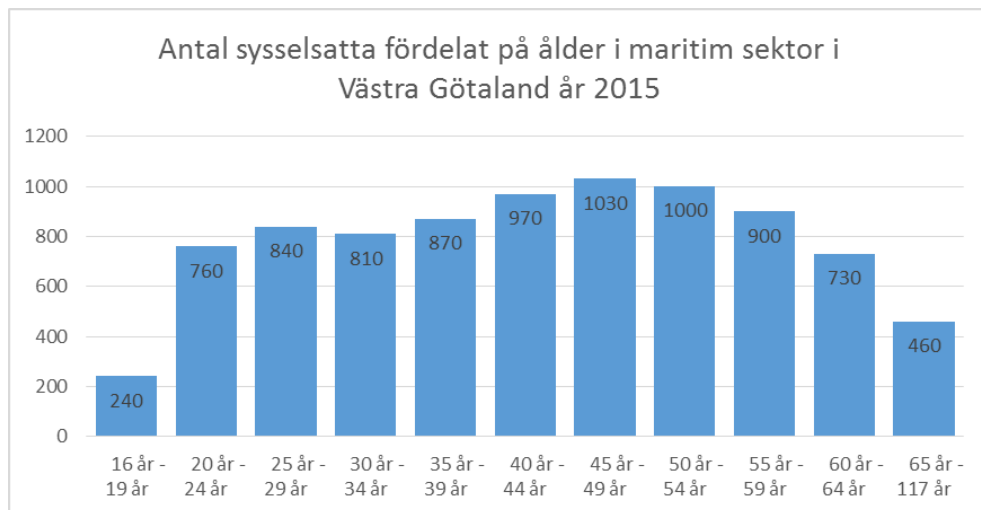
I jämförelsen mellan 2007 och 2015 är statistiken för fiske borttaget. Anledningen är att efter 2011 är personer mellan 65 och 74 år och deklarerar för näringsverksamhet inkluderade i statistiken. Det gav en ökning på ca 5-10 procent av de sysselsatta inom fiske som inte var verklig.

I Sverige är könsfördelningen av de sysselsatta i den maritima sektorn 74 procent män och 26 procent kvinnor. I Västra Götaland är fördelningen 73 procent män och 27 procent kvinnor. I övriga riket är andelen kvinnor något lägre än storstadslänen.

Åldersfördelningen inom maritim sektor följer i stort samma mönster som summan av alla sysselsatta i Västra Götaland. Det är något fler i den maritima sektorn i åldersgrupperna över 50 år samt i gruppen 16 till 19 år.

Sysselsättningen i Västra Götaland

Maritima sektorn har högst andel sysselsatta i Fyrbodalen, 2,2 procent. I Göteborgsregionen är andelen 1,1 procent men det är betydligt fler i antal än i Fyrbodalen. Göteborgsregionen dominerar inom sjötransportområdet medan i Fyrbodalen finns den största delen av tillverkning av fiskprodukter. I Fyrbodalen finns också relativt många sysselsatta inom tillverkning av fartyg och båtar och också sjötransport. Dessa två delregioner tillsammans sysselsätter 94 procent av den maritima sektorn i Västra Götaland.

I Skaraborg är sysselsättningen koncentrerad till partihandel och tillverkning av fartyg och båtar. Den delen Sjuhärads har något fler sysselsatta än partihandel med fisk, skal- och blötdjur.

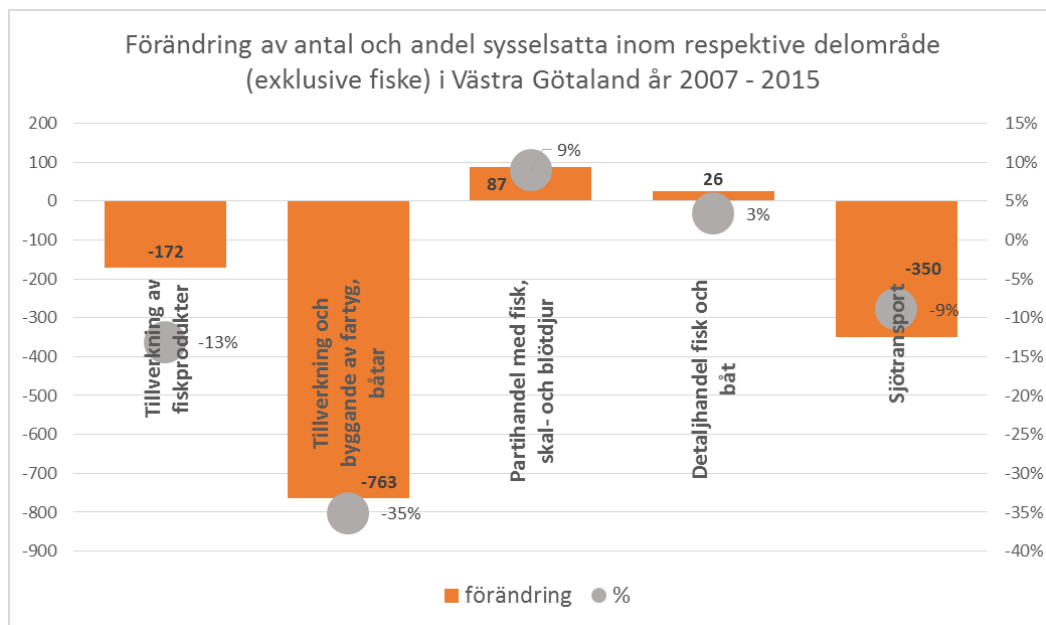
Antal sysselsatta efter delområde i maritima sektorn 2015 samt andel av totalt sysselsatta i varje delregion (inklusive Kungsbacka).

	Fiske	Tillverkning av fiskprodukter	Tillverkning och byggande av fartyg, båtar	Partihandel med fisk, skal och blötdjur	Detaljhandel fiske och båt	Sjötransport, rederier, hamn	Totalt maritim sektor (Andel av totalt sysselsatta)
Fyrbodalen 266 000 inv.	215	775	525	205	195	550	2 470 (2,2 %)
Göteborgsregionen* 982 000 inv.	360	325	785	675	590	2 955	5 690 (1,1 %)
Sjuhärads 217 000 inv.	5	0	5	60	10	5	85 (0,1 %)
Skaraborg 262 000 inv.	45	40	120	140	35	85	465 (0,4 %)
Västra Götaland* (1 728 000 inv.)	620	1 140	1 440	1 080	840	3 600	8 710 (1,0 %)

* Inklusive Kungsbacka

(Avrundade siffror)

Totalt i Västra Götaland har sysselsättningen i maritim sektor minskat med 13 procent från 2007 till 2015. Delområdet tillverkning och byggande av fartyg och båtar har minskat mest, andelen sysselsatta har gått ner med 35 procent från 2007 till 2015, vilket motsvarar 763 sysselsatta. Tillverkning av fiskprodukter har minskat med 13 procent och sjötransport med 9 procent. Totalt handlar det om 522 sysselsatta. Däremot har sysselsättningen ökat både i parti- och detaljhandeln, totalt med 113 sysselsatta.

3. Utbildningsnivå

Inom den maritima sektorn har 71 procent en utbildning som högst upp till gymnasienivå. Jämfört med alla sysselsatta är det en hög andel. Framförallt arbetar dessa personer inom beredning och handel av fisk och skaldjur, skeppsvarv samt reparation och underhåll av båtar.

Andelen med kortare eftergymnasial utbildning ligger på 14 procent vilket är samma nivå som alla sysselsatta i Västra Götaland. Andelen med högre utbildning är relativt låg. Dessa är sysselsatta främst inom sjötransport, hamnar och partihandel.

Antal sysselsatta i Västra Götaland efter utbildningsnivå 2015

	Upp till gymnasie-nivå	Efter-gymnasial utb <3 år	Efter-gymnasial utb >3 år	Forskar-utbildning	Totalt
Maritima sektorn	6 030	1 190	1 320	10	8 550
andel	71 %	14 %	16 %	0,1 %	100
Västra Götaland andel	59 %	15 %	25 %	1,3 %	100

4. Företagsstruktur

Tabellen visar antal företag i olika storleksklasser fördelat geografiskt. I Västra Götaland finns 2 419 företag varav 832 är företag med minst en anställd. I Västra Götaland finns en koncentration av landets företag med fler än 50 anställda i maritim sektor.

Antal företagsförekomster* efter storleksklass och region 2015

Län	Företagsstorlek utifrån antal anställda					Totalt
	0	1-9	10-49	50-249	250+	
Västra Götaland	1 587	664	140	24	4	2 419
Stockholm	1 301	561	97	21	0	1 980
Skåne	505	154	48	12	0	719
Övriga riket	1 969	684	117	22	2	2 794
Totalt	5 362	2 063	402	79	6	7 912

*en företagsförekomst räknar ett företag oavsett antal arbetsställen i en viss region.

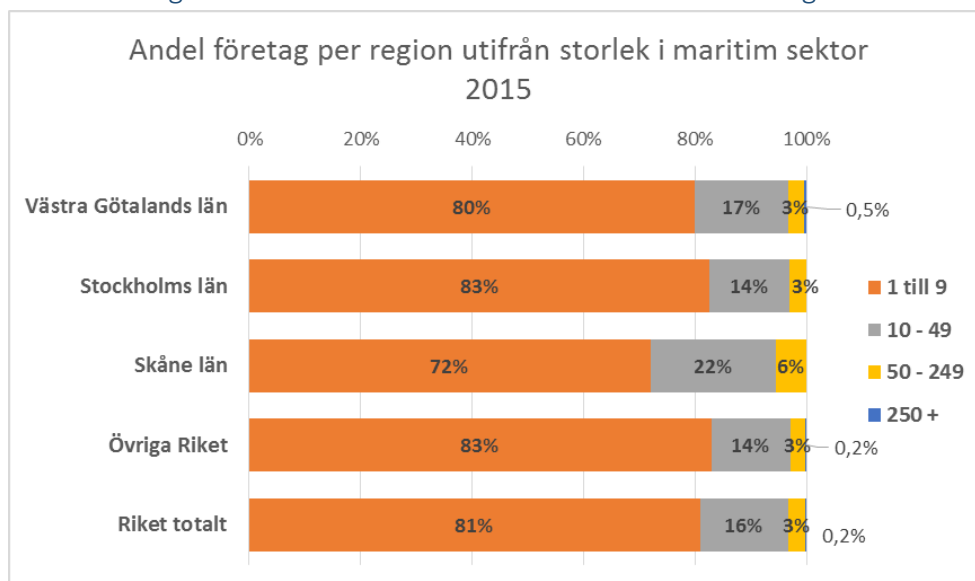
Det största företaget i Västra Götaland är rederiet Stena Line Scandinavia AB med runt 2 000 anställda. Två företag är kopplade till hamnverksamhet, det större APM Terminals AB med närmare 500 anställda och Gothenburg Ro/Ro Terminal AB med ca 230 anställda. Orkla Foods Sverige AB har närmare 400 anställda i Sotenäs.

De 10 största företagen i maritim sektor i Västra Götaland år 2015

Företag	Antal anställda 2015 (ca)
<i>Stena Line Scandinavia AB</i>	1 950
<i>APM Terminals Göteborg</i>	460
<i>Orkla Foods Sverige AB</i>	400
<i>Gothenburg Ro/Ro Terminal AB</i>	230
<i>Leröy Smögen Seafood AB</i>	190
<i>Marenor AB</i>	180
<i>Wisby Shipmanagement AB</i>	180
<i>Stena Rederi AB</i>	170
<i>Viking Icebreaker management AB</i>	160
<i>Rederiaktiebolaget Donsötank</i>	130

Skåne har den högsta andelen företag med fler än 50 anställda. I Västra Götaland är andelen högre än i både Stockholm och övriga riket. I. Andelen små företag mellan 1 och 9 anställda är lägst i Skåne jämfört med övriga.

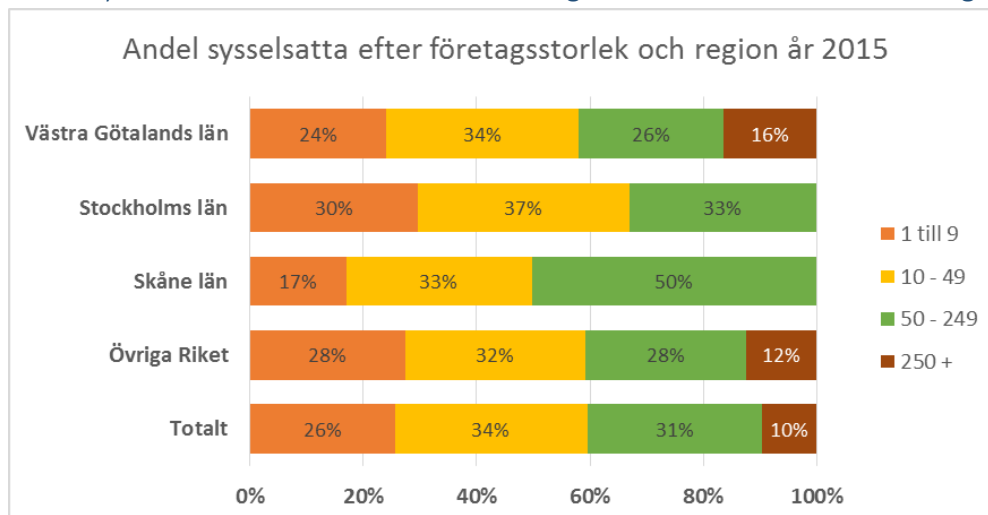
Andel företag med minst en anställd efter storleksklass och region år 2014

5. Sysselsatta efter företagens storleksklass

Relativt andra regioner i Sverige har Västra Götaland en hög andel sysselsatta i de största företagen med fler än 250 anställda. I Skåne däremot är det hälften av de sysselsatta i maritim sektor som är anställda i företag med 50 till 249 sysselsatta.

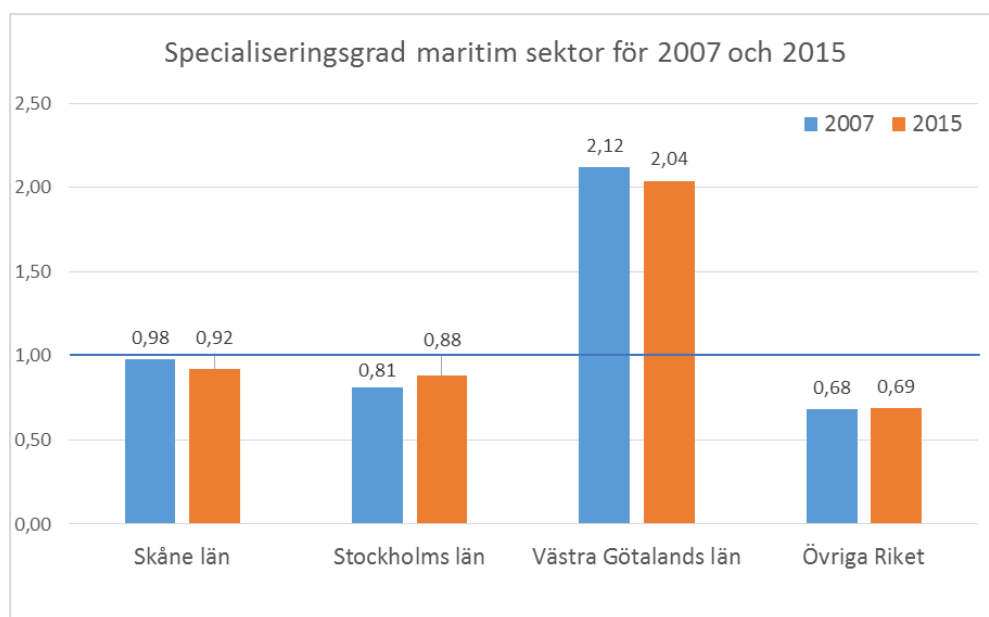
Andel sysselsatta efter storleksklass i företag med minst en anställd och region år 2015

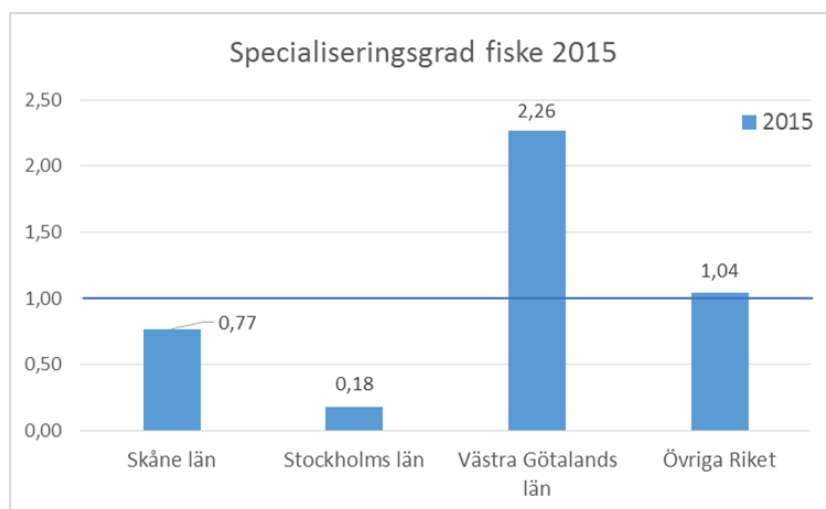
6. Specialiseringsgrad

Specialiseringsgraden beskriver sektorns andel av totala sysselsättningen i en region jämfört med motsvarande andel på nationell nivå. Om andelen är större i regionen än i riket kan man säga att regionen är specialiserad i denna bransch.

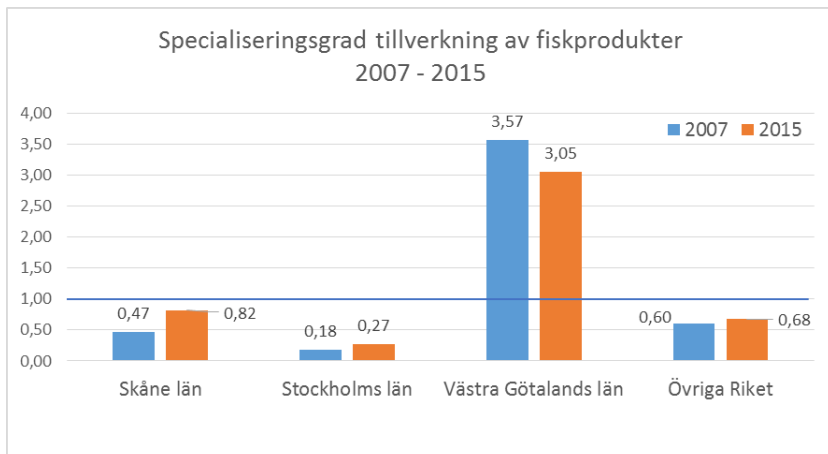
Västra Götaland har en hög specialisering inom maritim sektor, även om den har minskat något mellan 2007 och 2015. Stockholm har ökat sin specialiseringsgrad något men ligger en bit under 1. Skåne ligger också lite under 1 och övriga riket i genomsnitt har en specialiseringsgrad på 0,7. Fyra län i Sverige ligger över 1. Både Blekinge och Gotlands län har högre specialisering än Västra Götaland på 3,5 respektive 2,3. Dessutom har Hallands län en specialiseringsgrad på 1,1. Lägst grad har inlandslän som Dalarna, Kronoberg och Jönköping.

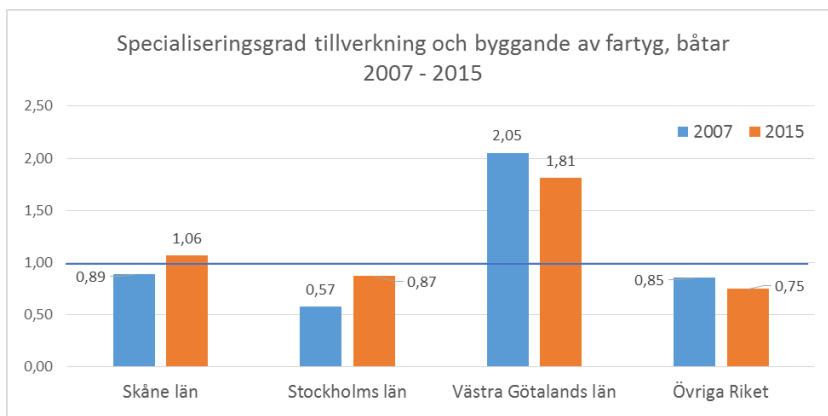
Följande diagram visar specialiseringsgraden inom respektive delområde för åren 2007 och 2015. Specialiseringsgraden i delområdet fiske är betydligt högre i Västra Götaland jämfört med andra län. Framförallt är den låg i Stockholms län. Jämförelse med 2007 görs inte på grund av ändringen i ålder för egenföretagare.

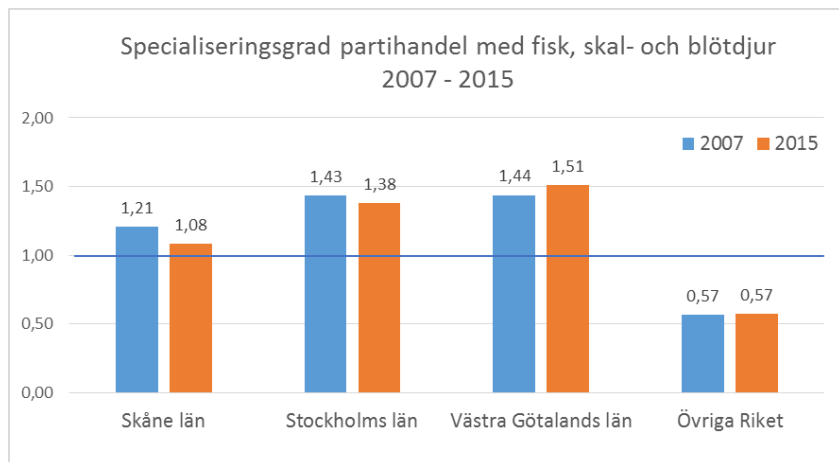
Västra Götaland har en hög specialiseringsgrad inom tillverkning av fiskprodukter jämfört med övriga. Utvecklingen från 2007 visar dock att specialiseringsgraden har sjunkit medan övriga län har ökat.

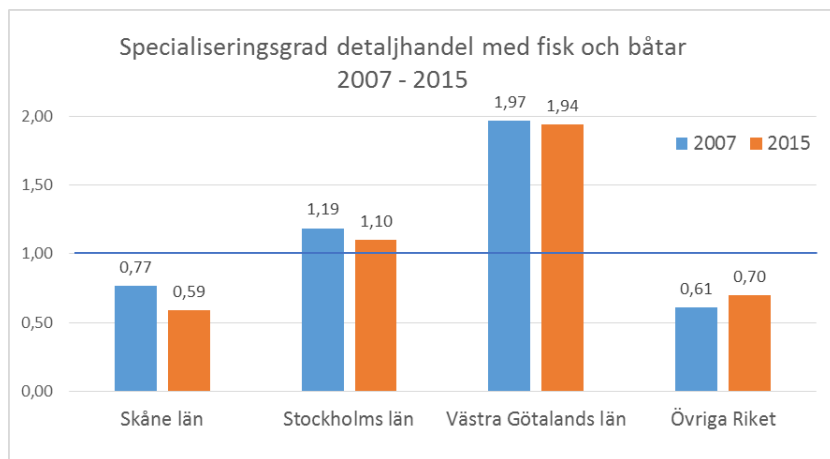
Västra Götaland har en hög specialiseringsgrad även inom tillverkning och byggnation av fartyg och båtar. Skåne har också en specialiseringsgrad över 1. Sedan 2007 har specialiseringsgraden sjunkit i Västra Götaland medan den har ökat i både Skåne och Stockholms län.

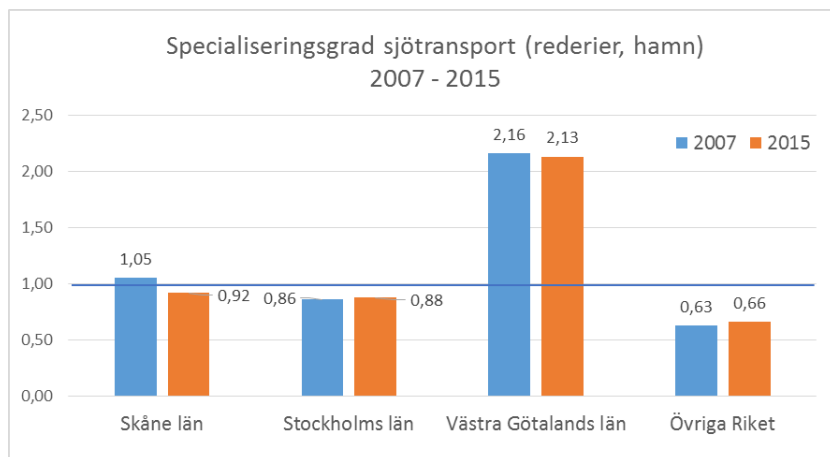
Inom partihandel med fisk, skal- och blötdjur har alla tre storstadsregionerna en specialiseringsgrad över 1, medan övriga riket i genomsnitt ligger under. Även i detta delområde har Västra Götaland den högsta specialiseringsgraden även om det är lägre skillnad gentemot övriga. Specialiseringsgraden har ökat i Västra Götaland sedan 2007 och den har minskat i Stockholm och Skåne.

Inom detaljhandeln med fisk och båtar har Västra Götaland en specialiseringsgrad på närmare 2, Stockholm något över 1, medan övriga har lägre.

I delområde sjötransport där rederier och hamnar med stödtjänster ingår har Västra Götaland en betydligt högre specialiseringsgrad än de andra länen. Både Skåne och Stockholm samt övriga riket samlat ligger under 1.

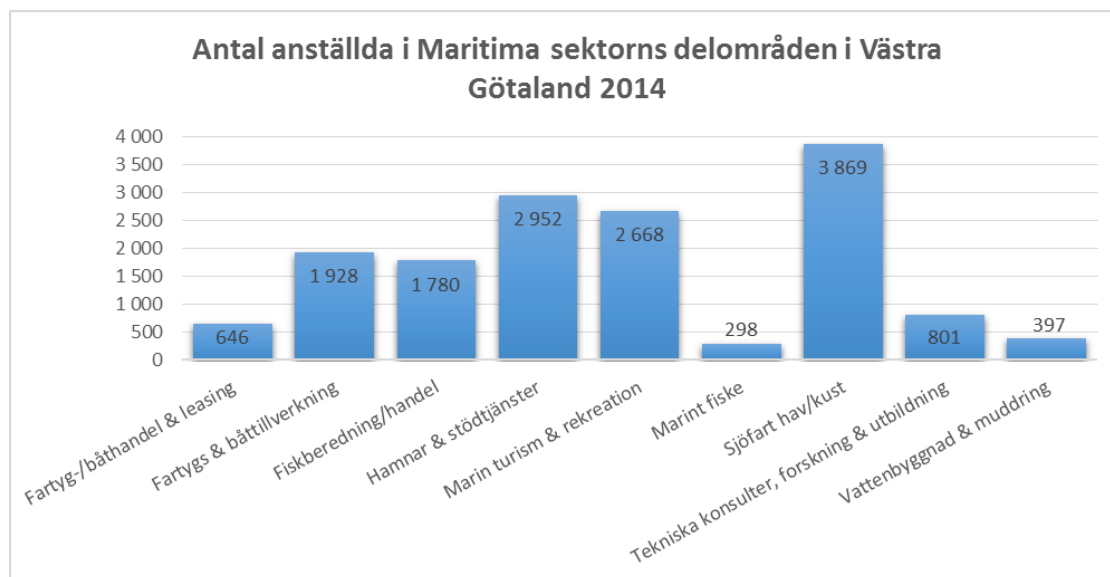
Olika definitioner av maritima sektorn

SCB arbetar med ett regeringsuppdrag om att utveckla statistiken kring de maritima näringarna. När det är klart kommer SCB att publicera statistik årligen. Troligen kommer fler områden med än det som går att få från SNI-koderna idag. Det blir sannolikt mer maritim teknik, maritim turism och viss transport. I framtiden bör denna definition användas i våra regionala analyser.

Havs- och vattenmyndigheten har definierat maritim sektor utifrån sektorer som är beroende av havet (Rapport 2017:16 Ekonomisk statistik om sektorer som är beroende av havet). Då inkluderas både verksamheter som bidrar med varor eller tjänster riktade till maritima verksamheter och de som är beroende av havet, exempelvis turism. Näringar kopplat till sjöar och inland är inte med. Enligt denna breda definition är 73 100 sysselsatta i maritima näringar i Sverige, och närmare 42 000 är turistrelaterat.

	Stockholms län	Västra Götaland	Skåne län	Övriga riket	Sverige
<i>Maritim sektor</i>	28 600	15 340	10 620	18 540	73 100
<i>Varv marin turism & rekreation</i>	21 890	2 670	7 400	9 970	41 920

Enligt Havs- och vattenmyndighetens definition är 15 340 sysselsatta inom maritima näringar i Västra Götaland, d.v.s. 21 procent av de sysselsatta inom sektorn i landet. Sjöfart hav och kust är det största delområdet följt av hamnar & stödtjänster samt marin turism & rekreation. Betydligt fler är sysselsatta i maritim sektor enligt denna definition. Fler områden är med och fler är sysselsatta inom hamn och stödtjänst och sjöfart i den här statistiken. En del tillverkningsföretag har också delar av sin verksamhet i maritim sektor men klassas i en annan SNI-kod. Ett exempel är Volvo Penta som har närmare 800 anställda i Västra Götaland.

Vinnova tog fram en rapport 2013 *Den svenska maritima näringen 2007 – 2011*. I den är också den maritima sektorn större än SNI-koderna och baserades på statistik för aktiebolag. I studien delades företagen in i branschsegment; Transport, Maritim teknologi och produktion, Havet som naturresurs, Fritid och turism, Service. I Sverige totalt 2011 var 33 850 anställda i 2 160 aktiebolag inom maritima näringar. Fördelat per län så fanns 45 procent av dessa företag i Västra Götaland (15 230 anställda). I Stockholm var det 22 procent, Skåne län 11 procent och Blekinge län 4 procent.